

FÆRRE BØRN I FREMTI- DEN VIL GØRE RÅDERUM 3 MIA. KR. STØRRE I 2030

ANALYSE

I 2016 forventede Danmarks Statistik, at der var 30.000 flere børn i alderen 0-7 år i 2023, end hvad der faktisk er i dag. Hvis overvurderingen i fremskrivningen frem mod 2030 fortsætter på samme niveau, vil det frie råderum i de offentlige budgetter være 3 mia. kr. større end foreløbigt beregnet.

Færre børn i fremtiden vil gøre råderum 3 mia. kr. større i 2030

Dato: 25. oktober 2023

Mette Frederiksen fremhævede i sin nytårstale fra i år, at ”i de kommende år bliver vi flere ældre og flere børn. Lykkeligvis”, og at der derfor var et øget behov for at afsætte ekstra midler til det såkaldte demografiske træk. At der bliver flere ældre ved vi med sikkerhed, men ift. forventningen om flere børn har Danmarks Statistik gennem flere år ramt ved siden af i deres fremskrivninger. Hvis det derfor antages, at Danmarks Statistik frem mod 2030 fortsætter med at fejlestimere befolkningens fertilitetsmønstre, vil der i det nævnte år være 30.000 færre børn i alderen 0-7 år.

Hovedpointer fra undersøgelsen

- I de seneste mange befolkningsfremskrivninger forventer Danmarks Statistik, at fertiliteten går i retning mod et niveau på 1,9 børn pr. dansk kvinde – men babyboom’et er udeblevet.
- Hvis Danmarks Statistik tager lige så meget fejl de kommende syv år sammenlignet med de foregående syv år, vil det frie råderum være 3 mia. kr. større end foreløbigt beregnet. Det skyldes, at der vil være 30.000 færre 0-7-årige i 2030, end hvad man regner med.
- Den lavere fertilitet end først antaget er dystert nyt for pasningssektoren, der må indstille sig på at lukke daginstitutioner mm. i fremtiden.

Antallet af færre børn i alderen 0-7 år i 2030, hvis Danmarks Statistik fortsætter fejlestimering

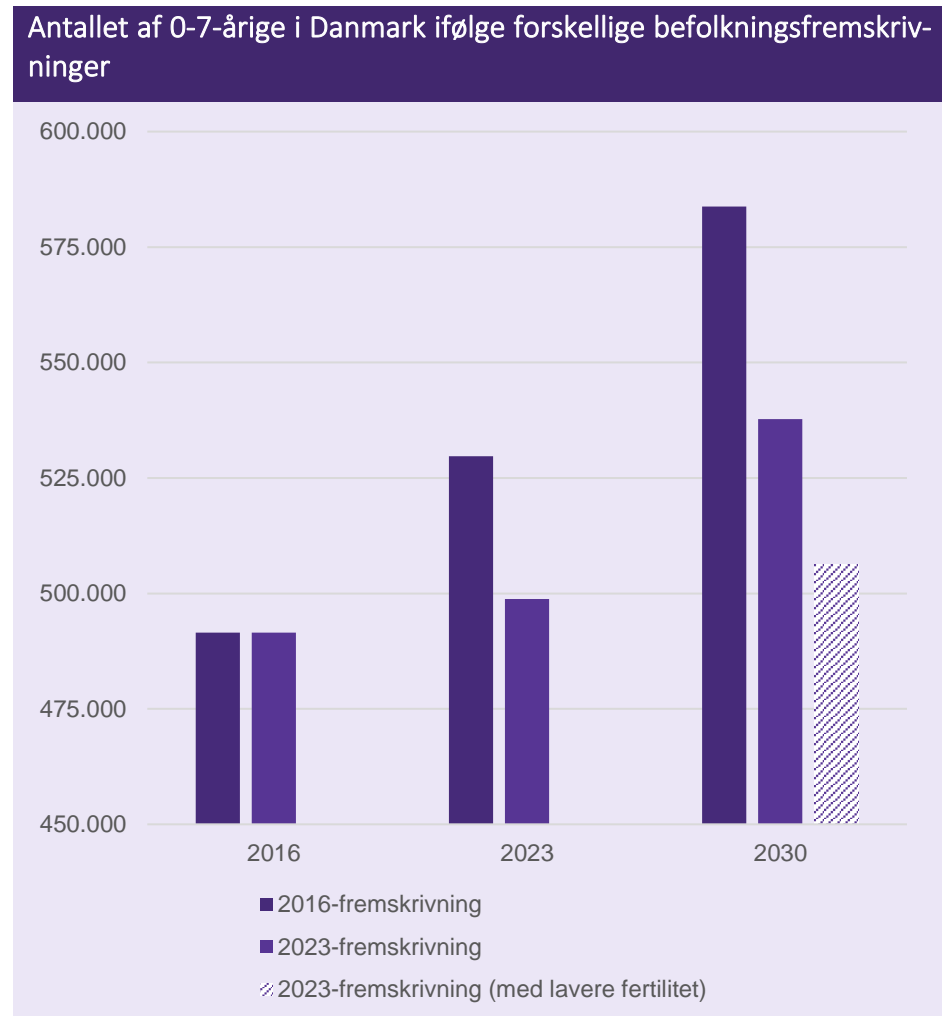
30.000

Udsving i fremskrivning de kommende år kan medføre 30.000 færre 0-7-årige børn end hidtil antaget

Yderligere 30.000 færre børn mellem 0-7 år i 2030

Gennem de seneste syv år har der været større usikkerheder forbundet med Danmarks Statistiks fremskrivninger, når det kommer til antallet af børn i alderen 0-7 år i fremtiden. I 2016 var der i Danmark ca. 490.000 børn i denne aldersgruppe. Dengang forventede Danmarks Statistik, at antallet ville stige til knap 530.000 i 2023 og 583.000 i 2030. I realiteten er antallet kun steget med 9.000 til ca. 499.000 svarende til 30.000 færre i 2023, end hvad man regnede med tilbage i 2016, jf. figur 1.

Frem mod 2030 forventer Danmarks Statistik nu, at der vil være 538.000 børn i aldersgruppen 0-7 år. Er der lige så store udsving i Danmarks Statistiks fremskrivning de kommende syv år sammenlignet med perioden 2016-2023, vil der altså yderligere være 30.000 færre børn i 2030 end de nuværende estimater.

Kilde: SMVdanmark pba. af Danmarks Statistik

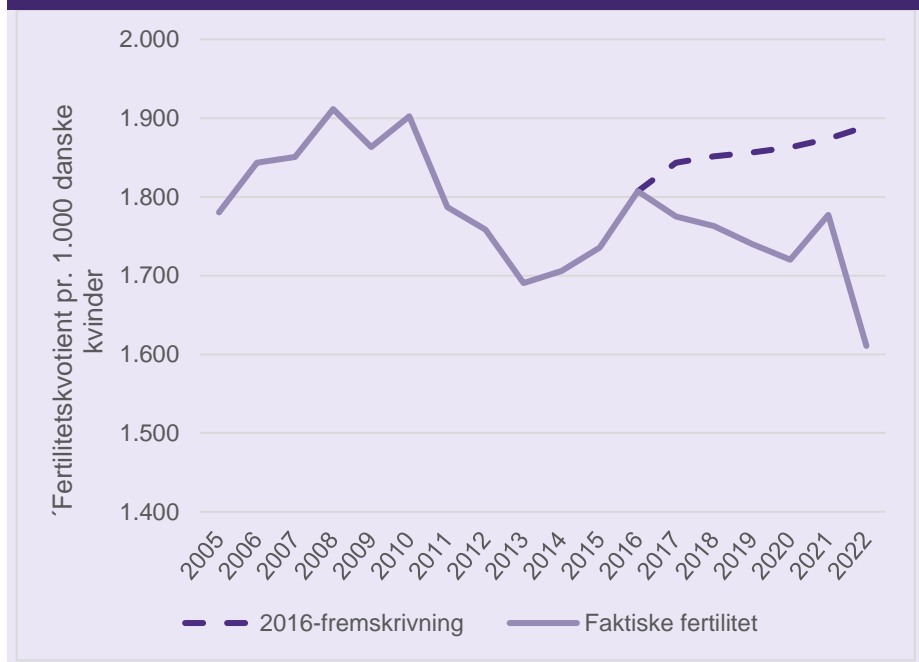
Figur 1

Den faktiske fertilitet ligger væsentligt under den forventede

Forventninger til fertilitetsmønstre kan forklare usikkerhed

Forklaringen på de usikre forventninger til antallet af småbørn i fremtiden kan primært findes i den forventede stigning i befolkningens fertilitetsmønstre, som tog et kraftigt dyk i årene efter finanskrisen. Dette hænger sammen med, at Danmarks Statistik forventer, at fertilitetsniveauet på længere sigt vil lande på 1,9 barn pr. dansk kvinde. I 2016 var den såkaldte fertilitetskvotient i Danmark 1,8 for kvinder med dansk oprindelse, jf. figur 2. Forventningen var derfor i 2016, at niveauet mod 2023 ville ende på 1,9. I virkeligheden lå tallet på 1,6 i 2022.

Fertilitetskvotient pr. 1.000 danske kvinder, 2016-fremskrivning og den faktiske fertilitet.

Kilde: SMVdanmark pba. Danmarks Statistik

Figur 2

Fremskrivningen for i år indeholder næsten den samme forventede udvikling fra 2016-fremskrivningen. Danmarks Statistik fastholder altså antagelsen om en stigende fertilitet på trods af, at det ikke har været tilfældet siden 2009. Mere specifikt betyder det, at selvom baby-boom'et er udeblevet de seneste syv år, opretholdes de høje forventninger stadig frem mod 2030.

Er det et problem?

Siden 2016 har en uventet nedgang i befolkningens fertilitet haft en dæmpende effekt på udgiftsbehovet inden for børnepasning og undervisning i den offentlige sektor. Færre børn betyder nemlig lavere offentlige udgifter. Den skjulte besparelse beløber sig til næsten 3,3 mia. kr. i 2023 stigende til 6,9 mia. kr. i 2030, hvis forventningerne til fertilitetsniveauet blev realiseret.

Fortsætter tendensen med en lavere fertilitet, kan vi se frem til endnu lavere udgifter, men også lukninger af grundskoler, gymnasier og erhvervsskoler og en kraftigere affolkning af bestemte landsdele. På længere sigt trues væksten, idet vi får en mindre arbejdsstyrke, og dermed bliver vi færre i den arbejdsdygtige alder relativt til det stigende antal ældre. Hvis det langsigtede fertilitetsniveau nedjusteres fra 1,9 til 1,7 børn pr. dansk kvinde, [vil det i 2080 reducere beskæftigelsen med ca. 159.000 personer.](#)

I maj skrev tidsskriftet [The Economist](#), at økonomier med flere ældre er dårligere til at opfinde. Med andre ord vil en større ældrebyrde også betyde, at en større andel af arbejdsstyrken må beskæftige sig med omsorgsydelser og øgede udgifter ifm. ydelsen. Desuden kan færre unge betyde mindre produktivitetsudvikling og dermed mindre velstand for fremtidige generationer.

Konklusion

30.000 færre børn i 2023 betyder overordnet set, at den offentlige sektors udgiftsbehov i 2023 var 3,3 mia. kr. mindre, end hvad det ellers ville have været. I 2030 er effekten 6,9 mia. kr. mindre, hvis man tager udgangspunkt i 2023-fremskrivningens fertilitetsniveau. Altså ville det demografiske træk være 6,9 mia. kr. højere i 2023, hvis fertilitetsniveauet havde været det, som Danmarks Statistik forudså i 2016.

Hvis fertilitetsniveauet ikke lander på 1,9 som Danmarks Statistik forudser mod 2030, og der i de kommende syv år er samme undervurdering som de forhenværende syv år, vil udgiftsniveauet falde med yderligere 3 mia. kr. Dermed er det demografiske træk ikke 17,75 mia. kr., som Finansministeriet forventer, men snarere 14,75 mia. kr.

Kontakt

Seniorøkonom Thomas Gress, tlf. 51 90 50 91, gress@SMVdanmark.dk.